

รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทาง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

A Propose Model for Implement New Public Management of Education Service Areas

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน (1) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (2) การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบัน (3) การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำร่างรูปแบบและ (5) การนำรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลจากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา (2) การจัดแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง (3) การบังคับบัญชา (4) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (5) การปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (6) การมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ (7) ระบบที่มีการประสานสัมพันธ์ต่อกัน และ (8) ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง และพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, การจัดการเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The objective of this research is to develop a management model for education service areas in accordance with the new approach of public management. The research was divided into 5 steps: (1) was to identify the conceptual framework, the (2) was to study the current conditions of management of education service areas, (3) was to draft a management model for education service areas according to new approach of public management, (4) was to assess the appropriateness and applicability of the management model for education service areas according to the new approach of public management, and (5) was the implementation of the management model for education service areas according to the new approach of

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. สุวัฒน์ เงินกล้า

public management. The research instruments used were interviews and questionnaires and the statistics used were percentage, average, standard deviation, and t-test values

The results on a management model for education service areas in according with the new approach of public management indicated that the management model for education service areas according to the new approach of public administration consists of eight elements: (1) objectives for education service areas, (2) work assignment and specific expertise, (3) command, (4) authority and responsibility, (5) practices based on laws, rules, centralization and decentralization, (6) participation and motivation, (7) coordination systems, and (8) systems of change. The model was verified as useful and feasible.

Keywords: new public management model, education service areas management.

ความนำ

การจัดการการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหลักการจัดการศึกษา ที่บัญญัติตามมาตรา 8 ว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน หลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและหลักการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและตามมาตรา 31 ถึง 46 ได้บัญญัติให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงาน มีการบัญญัติในมาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงโดยมุ่งหวังว่าจะสามารถแก้ปัญหาทางการบริหารและการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ปัญหาการขาดเอกภาพทั้งด้านนโยบายและการบริหาร ปัญหาการขาดประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาการขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่องและปัญหาการขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, หน้า 2-3)

เขตพื้นที่การศึกษาที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 33 ได้บัญญัติว่าการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งปัจจุบันมีการประกาศแล้วจำนวน 185 เขต

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่เพื่อรองรับการกระจายอำนาจและส่งเสริมให้การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นไปตามหลักการของการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะหลักการสำคัญที่กำหนดว่า การ

บริหารราชการแผ่นดินจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์
สุขของประชาชนหรือการให้ประชาชนเป็น
ศูนย์กลาง มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.
2546 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2546 โดยคาด
หวังว่าแนวคิดนี้น่าจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชน
และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ จากการ
กำหนดให้ส่วนราชการมีการประเมินผลการปฏิบัติ
ราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการ
ให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ
ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจตามหลักเกณฑ์วิธีการและ
ระยะเวลา มีกรอบการทำงาน ที่ชัดเจนเป็นระบบ
ตามแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ
ไทย พ.ศ. 2546-2550 มีการพัฒนาคุณภาพ
มาตรฐานการให้บริการประชาชน การปรับปรุง
บทบาท ภารกิจ และขนาดของภาครัฐให้มีความ
เหมาะสม การยกระดับขีดสมรรถนะการทำงานให้
สูงขึ้นและการเปิดระบบราชการสู่กระบวนการ
ประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ,
2549, หน้า ก)

หลังจากมีการบริหารจัดการศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาไปแล้ว พบว่า มีการปรับปรุงการ
ดำเนินงานบางส่วนไปแล้วก็ตามแต่ปัญหาบาง
ประการที่ยังคงมีอยู่โดย สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 1) ได้สรุป
รายงานการจัดการศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผล
ต่อการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา เช่น
การมีปัญหาด้านคมนาคมที่ไม่สะดวกและห่างไกล
เขตพื้นที่การศึกษามีขนาดใหญ่มีจำนวนสถานศึกษา
มาก การให้บริการไม่สามารถทำได้ทั่วถึงและ
ต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้มีการเสนอแนวทางการพัฒนา
รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของเขตพื้นที่
การศึกษา เช่น ความไม่เหมาะสมของสถานที่ตั้ง

ของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งมี
อุปสรรคในการคมนาคม ต้องมีค่าใช้จ่ายงบประมาณ
สูง ดังนั้นควรเพิ่มจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาการจัดตั้ง
ศูนย์เครือข่ายให้บริการระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างการ
บริหารภายในสำนักงานแยกกลุ่มงานย่อยออกเพื่อให้
สะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนด
มาตรฐานขั้นต่ำของการบริหารจัดการของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาที่พึงประสงค์ จัดตั้งคณะบุคคล
ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหลายคณะเพื่อทำหน้าที่
ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาเพื่อลดภารกิจของบุคลากรในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ที่มี
ประสิทธิภาพผลและประสิทธิผลมากขึ้น

จากรายงานการวิจัยประเมินผลการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการให้สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,
2549, หน้า ค-จ) พบว่า ความไม่เพียงพอของ
ทรัพยากรทางการศึกษาทำให้เขตพื้นที่การศึกษาไม่มี
ความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ของ
สำนักงาน การปฏิรูปการเรียนรู้ ขาดแนวทางและวิธี
ปฏิบัติที่ชัดเจนไม่สามารถนำไปใช้ได้ การจัดตั้ง
ศูนย์เครือข่ายไม่มีกฎหมายรองรับ ได้รับการจัดสรร
งบประมาณสนับสนุนน้อย ไม่สามารถดำเนินงานได้
เต็มที่ ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่นอกเหนือจากการจัดการของสถาน
ศึกษาขาดแนวทางการตรวจสอบ ติดตาม และ
ประเมินค่าใช้จ่ายรวมทั้งจากการรายงานสรุปผลการ
ดำเนินงาน 9 ปี การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542-
2551 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า
20-22) พบว่า หลังปรับโครงสร้างกระทรวง
ศึกษาธิการแล้วพบปัญหาการดำเนินงานเช่น การ
กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
ยังไม่เป็นตามหลักการกระจายอำนาจ เป็นลักษณะ

การมอบอำนาจทำให้กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และกรรมการสถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตาม บทบาทกฎหมายกำหนดโดยเฉพาะการกำหนด ทิศทางและนโยบาย ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษายังคงทำหน้าที่เป็นตัวแทนของส่วนกลาง และการขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีบทบาทเท่าที่ควร ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ในการปฏิรูประบบราชการที่มี แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ต้องการ การปรับปรุงระบบราชการให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อ ความต้องการของประชาชนให้มากขึ้นพบว่า ปัญหา ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่สามารถตอบสนองความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แล้วเป็นปัญหา สำคัญของภาครัฐ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ,2548, หน้า 17) เช่น ความเป็นระบบราชการซึ่ง กำลังเสื่อม สภาพของระบบราชการที่ผ่านมาเป็น การขยายอำนาจ ขยายการบริโภคทรัพยากรแต่ขาด ประสิทธิภาพ มีความล่าช้า เชื้อยชา ต่อต้านการ เปลี่ยนแปลงและทำลายศักยภาพของคนที่อยู่ ในระบบ การขาดธรรมาภิบาลอย่างเป็นธรรม ระบบราชการไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วม มีการทุจริตประพฤติมิชอบ การทำงานไม่ โปร่งใส ขาดการตรวจสอบ

ดังนั้นหากมีการนำปัญหามาแก้ไขปรับ บังโดยใช้แนวทางการบริหารงานภาครัฐ แนวใหม่ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร ราชการที่ทำให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ดำเนินภารกิจตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กำหนด สร้างความพึงพอใจให้เกิดกับผู้รับ การบริการและประชาชน ดำเนินงานแล้วให้เกิด ความคุ้มค่า จะทำให้การบริหารจัดการเขตพื้นที่

การศึกษามีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กำหนดเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงาน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีองค์การ หลักการ จัดการภาครัฐแนวใหม่และการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา (2) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น สภาพจริง สำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนว ทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เก็บข้อมูลโดย มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และผู้ปฏิบัติงาน ในเขตพื้นที่การศึกษา (3) การยกร่างรูปแบบการ บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการ บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยใช้ข้อมูลจาก ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 (4) การ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการ นำไปปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่ โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีผลการประเมินตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เป็นไปตามเป้าหมาย ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ในระดับดีขึ้นไปเป็นผู้ประเมิน (5) การนำรูปแบบ

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติ เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งข้อคำถามตามแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามคำถามของการวิจัย ดังนี้

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารอย่างไร

มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องเป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีขององค์การและเมืองประกอบหลัก ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า มีการบริหารจัดการที่กำหนดวัตถุประสงค์และมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานโดยมีการกำหนดตัวชี้วัด มีการวัดผลการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ของหน่วยงานมีการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษามีองค์กรคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีบทบาทหน้าที่ในการรองรับการกระจายอำนาจ

2. มีการแบ่งงานเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน มีการแบ่งงานตามลักษณะกลุ่มงานและงานตามโครงสร้างที่กฎหมายกำหนด มีรูปแบบลักษณะการบริหารที่จัดเป็นกลุ่มงานหรือลักษณะงานที่เกี่ยวข้องและมีการพิจารณาจัดบุคคลตามความรู้ความสามารถความถนัด เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานการปฏิบัติงาน

3. มีการบังคับบัญชา มอบอำนาจและกระจายอำนาจให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษา มีการกำหนดการบังคับบัญชาของหน่วยงาน มีการกำหนดการปฏิบัติงานเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และมีการมอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มและผู้ปฏิบัติงานได้ตัดสินใจที่มากขึ้น

4. มีการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ มีการทบทวนบทบาทอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาว่าเป็นหน่วยงานดำเนินงานตามกฎหมายปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นไปตามกฎหมายการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง มีการกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปีงบประมาณ กำหนดตัวชี้วัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลากำหนดและมีระบบการติดตามประเมินผลและรายงานผลตามปีงบประมาณ

5. มีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการรวบรวมกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน กำหนดกลุ่มงาน และผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ มีการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือนำผลการดำเนินงานไปเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นเน้นสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้รับบริการมีทางเลือกในการรับบริการ มีการประเมินและติดตามผลที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน มีการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบ

บริหารงบประมาณที่มีการจัดระบบการเงินและบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

6. มีการกำหนดให้บุคลากร ทั้งบุคคลภายนอกและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโดยทำหน้าที่เป็นกรรมการในองค์กรคณะบุคคลระดับต่าง ๆ ร่วมประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา มีการเสนอความต้องการให้หน่วยงานราชการทราบ มีการสร้างแรงจูงใจ เน้นความโปร่งใสในการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มีองค์กรคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติ

7. มีการบริหารจัดการที่มีการประสานงาน การสร้าง ความสัมพันธ์ การกำหนดรูปแบบกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีการบูรณาการงานที่หลากหลายให้บรรลุเป็นนโยบายเดียว และมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ หรือคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ

8. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่ามีระบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพสูงขึ้น มีการบริหารเชิงระบบ บริหารงานตามสถานการณ์ บริหารงานโดยสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน เช่นการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีการกำหนดการบริหารที่มุ่งสู่คุณภาพความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาที่มีคุณภาพตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ควรมีรูปแบบการบริหารเป็นอย่างไร

มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 8 ส่วนคือ

1. วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา

พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและมีข้อเสนอกำหนดวิธีการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น กำหนดวิธีจัดทำแผนปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นระบบ การบริหารงบประมาณ และบุคลากรที่มีการกระจายอำนาจการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และกำหนดวิธีการดำเนินงานโดยอาจต้องอาศัยกฎหมาย ระเบียบที่ชัดเจนเกิดผลทันที

2. การจัดแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

อย่าง พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและมีข้อเสนอ วิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกคนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างจริงจังและการทบทวนบทบาทหน้าที่เป็นประจำทุกปี

3. การบังคับบัญชา พบว่า ทุกข้อ มีความ

เหมาะสมและข้อเสนอการจัดระบบ การประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจังหวัด การกำหนดวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้องหรือการใช้อำนาจหน้าที่การบังคับบัญชา และกำหนดภารกิจเพื่อรองรับการมอบอำนาจและการกระจายอำนาจ

4. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอ การกำหนดงานในจังหวัดและกลุ่มจังหวัด วิธีการประสานกับหน่วยอื่น ๆ ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด การกำหนดเน้นภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนางานวิชาการเช่น การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการกำหนดความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. การปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับพัสดุและการเงิน การกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจนถูกต้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดระยะเวลา ความรวดเร็ว แม่นยำ โปร่งใสในการดำเนินงานและการรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการมอบอำนาจและกระจายอำนาจ

6. การมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ พบว่าทุกข้อ มีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานขององค์กรคณะบุคคล คณะกรรมการ โดยใช้ระบบตัวแทนและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

7. ระบบที่มีการประสานสัมพันธ์ต่อกัน พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการให้บริการมากกว่าแสวงผลกำไร มีการกำหนดประเด็นที่ให้ประชาชนและองค์กรคณะบุคคลมีส่วนร่วมและสร้างระบบการประสานงาน มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลทุกระดับ

8. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลในทางที่ดีขึ้น

การร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

จากข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของการร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา มีความเห็นว่าองค์ประกอบของร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านวัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบ ความแตกต่างพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ

2. ด้านการแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 5 ข้อ

3. ด้านการบังคับบัญชา มี จำนวน 5 ข้อ พบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ

4. ด้านอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 8 ข้อ

5. ด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ มีจำนวน 9 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ข้อ

6. ด้านการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจ มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 7 ข้อ

7. ด้านระบบที่มีการประสานสัมพันธ์กัน มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ

8. ด้านระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงมี จำนวน 12 ข้อ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 4 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 8 ข้อ

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน 8 ด้าน ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า จากการที่รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาบริหารราชการ มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยมีความประสงค์บังคับใช้กับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ (2545, หน้า 17-20) ได้เสนอ หลักการบริหารจัดการในเขตพื้นที่การศึกษา เรื่องหลักประสิทธิผลว่า จุดเน้นของการบริหารอยู่ที่เป้าหมาย ผลงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเอกภาพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา นั่นคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายผลงานของงานไว้ชัดเจนในลักษณะที่วัดได้ มีการประเมินได้

ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพและหลัก
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาต้องมีความถูกต้องรวดเร็ว ตรง
ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการและ
ใช้งบประมาณอย่างประหยัด และจากการสรุปผล
การดำเนินงาน 9 ปี การปฏิรูปการศึกษา (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 19) ได้สรุป
ประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการ
จัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมโดยกำหนดให้มีการ
กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังเขตพื้นที่
การศึกษา และสถานศึกษาในด้านวิชาการ
งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป

ด้านการจัดแบ่งงาน และความเชี่ยวชาญ
เฉพาะอย่าง พบว่า เขตพื้นที่การศึกษามีการแบ่ง
ส่วนราชการ มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบงานตาม
ความรู้ความสามารถความถนัด และความชำนาญ
เฉพาะอย่าง เน้นการมีส่วนร่วมและเป็นทีมงาน มี
การดำเนินงานตามปริมาณ ความเหมาะสมตาม
เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษากำหนด มีการบริหารงาน
บุคคลตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนธิรัก เทพเรณู
(2547, บทคัดย่อ) ได้พบว่า คุณลักษณะมาตรฐาน
ด้านวิชาชีพที่เป็นคุณลักษณะเด่น ได้แก่ การ
บริหารงานด้วยความโปร่งใส รองลงมาคือ ด้าน
ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และ
คุณลักษณะมาตรฐานส่วนบุคคลได้แก่ ความเป็น
ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและด้านการใฝ่รู้ และพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบังคับบัญชา พบว่า เขตพื้นที่การ
ศึกษา มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาให้เป็น
ไปตามกฎหมายระเบียบ มีการกำหนดจัดทำเป็นลาย
ลักษณ์อักษรและประกาศให้ทราบอย่างทั่วถึง มีการ
กำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเพื่อให้

ปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษา มี
การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ
ชอบและกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้
ปฏิบัติงานและจัดระบบโครงสร้างสายการบังคับ
บัญชาที่สั้น คล่องตัวรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ
ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2543, หน้า 206-221) ที่ได้ศึกษา
รูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารการศึกษาในระดับ
พื้นที่ ในด้านแนวคิด หลักการ และนโยบาย การจัด
โครงสร้าง องค์กร บุคลากร บทบาทหน้าที่ และการ
ประสานงาน รวมทั้ง วัฒนธรรม จันทคุปต์ และ
เต็มจิต จันทภา (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา
รูปแบบการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และ
สังคมที่ดี พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการ
บริหารจัดการในงาน 4 ด้าน ในหลักความชอบธรรม
การบริหารจัดการมีการยึดหลักและปฏิบัติตามแนว
ของกฎหมาย

ด้านอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ พบว่า
เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี
งบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนพัฒนา
การศึกษาจังหวัด มีความรับผิดชอบตามภารกิจ จัดทำ
คำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ
จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนด
ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการ
ประจำปีงบประมาณและแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด
พัฒนาบุคลากรทุกคนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี
คุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์สมรรถนะ มุ่งผลสัมฤทธิ์
เน้นการทำงาน บริการที่ดี จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
และแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติงานให้บุคลากรผู้รับ
บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างทั่วถึง
รวมทั้งเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่
ต้องพัฒนาการปฏิบัติงานโดยสอดคล้องกับ สมเกียรติ
บุญรอด (2550, บทคัดย่อ) ได้พบว่า องค์ประกอบ

ของรูปแบบ การประเมินการปฏิบัติงานของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี 5 องค์ประกอบได้แก่
(1) เนื้องานที่มุ่งประเมิน (2) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ
ประเมิน (3) วิธีที่ใช้ในการประเมิน (4) ผู้ทำการ
ประเมิน และ (5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ

ด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ
การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ พบว่า เขต
พื้นที่การศึกษามีมาตรฐานการปฏิบัติงานภายใต้
กฎหมาย ระเบียบ และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง มี
การปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพตามนโยบายสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริม
พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งสามารถ
รองรับการกระจายอำนาจปฏิบัติงานได้คล่องตัว
ถูกต้อง บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนด
ขั้นตอนระยะเวลาการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจง
ประชาสัมพันธ์ จัดบริการข้อมูลข่าวสารให้บุคลากร
ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเปิดเผยและ
ทั่วถึง และ จัดระบบประเมินประสิทธิภาพ และ
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนอย่าง
เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ เสรี ลาซโรจน์ และคณะ (2545, หน้า
4-5) ที่ได้ทำการศึกษา แนวทางการบริหาร และการ
จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
โดยได้เสนอหลักการบริหารจัดการศึกษาในเขต
พื้นที่การศึกษา การจัดระบบ โครงสร้าง และ
กระบวนการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการกระจาย
อำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำหนดขอบเขต
อำนาจการตัดสินใจในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกันและคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงาน
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้ง เจอร์ลด์ ฟราย
และคนอื่น ๆ (2543, หน้า 81-84) ได้เสนอแนวทาง
การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา

ว่า จะต้องนำไปสู่ความโปร่งใสและการทำให้ระบบ
การบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบเปิด การส่งเสริม
ความคล่องตัวในการดำเนินงานทั้งในระดับชาติ เขต
พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจ พบว่า เขต
พื้นที่การศึกษามีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถเข้าร่วมบริหารจัดการศึกษาใน
รูปแบบองค์กรคณะบุคคล ส่งเสริม สนับสนุนให้มี
ผู้แทนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามี
ส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมวางแผนในการ
บริหารจัดการตามที่กฎหมาย ระเบียบกำหนด มีการ
รับฟังความคิดเห็น มีการสำรวจความพึงพอใจเพื่อ
ปรับปรุงพัฒนางานให้เหมาะสมอยู่เสมอ มีกิจกรรม
การยกย่องเชิดชูเกียรติที่เป็นระบบต่อเนื่อง มีการ
สร้างขวัญและกำลังใจให้ ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส
ตรวจสอบได้ มีการนำปัจจัยซึ่งได้แก่ บุคลากร
งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการปฏิบัติงาน มา
เชื่อมโยงให้ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดย
สอดคล้องกับซุมสคักค์ อินทร์รักษ์ (2543, หน้า 206-
221) ที่ได้ศึกษาในด้านการจัดองค์การ การจัดทำมี
คณะกรรมการบริหารเป็นองค์กรคณะบุคคล ประกอบ
ด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิโดยตำแหน่ง และโดยการเลือกตั้ง
จากครู หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ให้มี
จำนวนตามสัดส่วนที่เหมาะสม รวมทั้งจากการศึกษา
ของปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ (2545, หน้า 17-
20) ได้เสนอ หลักการบริหารจัดการในเขตพื้นที่
การศึกษา ในหลักการมีส่วนร่วม การบริหารงานยุค
ใหม่ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ลักษณะการมี
ส่วนร่วมนั้นอาจเป็นการร่วมในรูปของ
คณะกรรมการหรือร่วมแสดงความคิดเห็น และหลัก
ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของผู้บริหารการ
บริหารงานยุคใหม่

ด้านระบบที่มีการประสานสัมพันธ์กันพบว่า เขตพื้นที่การศึกษา มีการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับ การศึกษาของ นางลัดขันธ์ วิรัชชัย (2545, หน้า 229-234) ได้ศึกษา ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพ การบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มาตรฐานด้านการบริหารวิชาการในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา การจัดเครือข่ายและการพัฒนาแหล่ง ทรัพยากรการเรียนรู้ นอกและในเขตพื้นที่ในการ บริหารและจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตามขอบข่ายภารกิจงานในเชิงระบบ ไม่ แยกส่วนเชื่อมโยงภารกิจงาน 4 ด้าน คืองานด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและ บริหารทั่วไปให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกันโดยยึด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ เป็นหลัก สร้าง ระบบเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้บริการตอบสนองบุคลากร ผู้รับบริการ และได้รับผลประโยชน์นำข้อมูลและผลการ ดำเนินงานไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา และจากการศึกษาของ ชัชภูมิ สีส้มพู (2548, หน้า 190-97) ได้สรุปว่า การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตาม ความต้องการของผลประโยชน์กับการบริหาร จัดการเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ด้านการวางแผน การจัดวางระบบ และวางแผนปฏิบัติของเขตพื้นที่ การศึกษา มีการนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานสารบรรณของ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีแผนกำกับ ติดตามเร่งรัดให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี มีการนำเอาวิธีการบริหาร จัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้โดยเฉพาะการเน้นการ

บริการลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ คือ นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวางแผนและการ ปฏิบัติงานตามแผนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุ วัตถุประสงค์จะต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อ การบริหาร(MIS) และระบบเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทันสมัยและมี ความจำเป็น

ด้านระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่า มีการ ทบทวนภารกิจตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อ ตรวจสอบความจำเป็น ความคุ้มค่าและตอบ สอนนโยบายของรัฐ มีการพัฒนาบุคลากรให้ มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญ สร้างวิสัยทัศน์ แบบมีส่วนร่วมและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สอดคล้อง กับสภาพการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและ วิธีการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถตาม เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (public Sector Management Quality Award: PMQA) มีการ ปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานโดยยอมรับและพร้อม แก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการทำงาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ให้บริการแก่บุคลากร ผู้รับบริการโดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงาน อื่นด้วย ส่งเสริม พัฒนา สนับสนุน ให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาวิจัยจัด กระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในหน่วยงาน มีการเสนอข้อมูลปัญหาอุปสรรคจาก การใช้ระเบียบ กฎ ข้อบังคับและกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้องให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ กฎ ข้อบังคับนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เกี่ยวกับแนวนโยบาย (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 23, 29) เรื่อง การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และ การเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และ

การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย มีการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและพัฒนาประเทศ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาอย่างทั่วถึง ทัดเทียมกันทุกเขตพื้นที่การศึกษาและมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายอย่างมีระบบ ทั้งนี้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับทิวาดี เมฆสวรรค์ (2542) ที่ได้สรุป คุณลักษณะของการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็น 5 ประการ ได้แก่ การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน การลดการควบคุมจากส่วนกลาง เพิ่มความเป็นอิสระในการจัดการ การกำหนดการวัดและการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านของบุคลากรจากระบบการฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทน ระบบคุณธรรม เทคโนโลยี ระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และมีการแข่งขันทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน การกิจใดสมควรปล่อยให้ออกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้

ดังนั้นจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การประเมินจากผู้บริหารการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้องค์ประกอบของร่างรูปแบบและสาระสำคัญขององค์ประกอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวม มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีการทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวม ไม่มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณเป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการแบ่งส่วนราชการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและเป็นทีมงาน
3. ควรมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาที่สั้นคล่องตัวโดยให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบที่กำหนดและมีการประกาศให้ทราบอย่างทั่วถึง
4. ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด
5. ควรมีการจัดระบบการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับทุกคนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ควรมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีผู้แทนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประกาศยกย่องบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษา
8. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. ควรมีการบูรณาเชื่อมโยงการดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจที่กฎหมาย ระเบียบกำหนดกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

10. ควรมีการจัดและปรับปรุงศูนย์บริการ
ร่วม ที่อำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่องและ
ให้บริการอย่างครบวงจรแก่บุคลากร ผู้รับบริการ
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

11. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธี
การปฏิบัติงานให้กับบุคลากร โดยสร้างวิถีคิด
และปฏิบัติงานในเชิงระบบ ปรับกระบวนการ
วัฒนธรรมการทำงาน การมีจิตบริการ การสร้าง
ทีมงานและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

12. ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้
แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ
มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

13. ควรมีการรวบรวมข้อมูลกฎหมาย
ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บริการแก่ บุคคล ผู้รับบริการ
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเปิดเผย

14. ควรมีการสำรวจรับฟังความคิดเห็น
ที่การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี
ผลกระทบกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วน
เสียก่อนมีการดำเนินงานหรือการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการ
เขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการ
ภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติแล้ว ควรทำการวิจัย
เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการ
บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการ
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์การ
บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการ
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- เจอร์ลัด ฟราย, เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และสมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). รายงานการสัมมนาผลการวิจัยตามโครงการ
ความช่วยเหลือทางวิชาการ ด้านการศึกษาจากธนาคารพัฒนาเอเชีย, 21-22 สิงหาคม 2542 ณ โรงแรม
รอยัลคัลฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา
แห่งชาติ.
- จัทภูมิ สีสุมพ. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่ตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2543). รูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารสถานศึกษาในระดับพื้นที่. วารสารสงขลา
นครินทร์, 6(3), หน้า 206-221.
- ณัฐชนันท์ จันทกุลปัด และเต็มจิต จันทกา. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษา.

- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2542). *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ชารออักษร.
- ปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ. (2545). *การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา: เพื่อคุณภาพการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เสรี ลาขโรจน์ และคณะ. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สนธิรัก เทพธนู. (2547). *การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมสำหรับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ บุญรอด. (2550). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การบริหารจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการ*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). *คู่มือเทคนิคและวิธีการจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ฉบับสรุป*. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *รายงานผลการปฏิบัติราชการปีงบประมาณ พ.ศ. 2549*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *รายงานการติดตามและประเมินผล การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). *ภาคผนวก 3 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้าง การจัดองค์กรและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใหม่ในกระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

